Raadsvoorstel

Raadsnummer:	**2023 - 094**	Zaaknummer:	**1609271**
Onderwerp:	**Beleidskader Misbruik en Oneigenlijk gebruik gemeente Nijkerk**		
Korte inhoud:	Met het beleid op Misbruik en Oneigenlijk gebruik stelt de raad in een allesomvattend raamwerk vast welke maatregelen worden genomen om misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen te voorkomen. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium is onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording.		

Datum B&W: 19 december 2023	Portefeuillehouder:	Wethouder Rohen / Wethouder Broekman

Voorstel

Het beleidskader Misbruik en Oneigenlijk gebruik voor gemeente Nijkerk vast te stellen (met terugwerkende kracht vanaf 1-1-2023).

Inleiding

Er is gekozen om het beleidskader voor Misbruik en Oneigenlijk (M&O) gebruik gezamenlijk op te stellen met de samenwerkende gemeenten. Het gezamenlijk ontwikkelen van beleid voor de BLNP biedt een reeks voordelen die de effectiviteit van samenwerking vergroten. Het delen van expertise en ervaring verrijkt het beleid en maakt gebruik van diverse perspectieven. Het gezamenlijk beleid versterkt daarnaast de samenwerkingscultuur tussen de gemeenten, vergroot de legitimiteit van beslissingen en bevordert uniformiteit in de uitvoering van de interne controles. Ook vereenvoudigt uniform beleid communicatie en informatie-uitwisseling, wat bijdraagt aan een soepel verlopend samenwerkingsproces (met o.a. de accountant).

Door het beleid op M&O gebruik vast te stellen, legt de raad in een uitgebreid kader vast welke maatregelen worden genomen ter voorkoming van M&O gebruik van gemeentelijke regelingen. Hoewel het tegengaan van M&O gebruik in de gemeente Nijkerk al is geïmplementeerd door middel van beheersmaatregelen in verschillende processen, fungeert het voorgestelde beleidsstuk nu als de officiële concretisering van het advies van de commissie BBV. Hiermee wordt gemeente breed beleid ten aanzien van het tegengaan van M&O gebruik formeel vastgelegd. De interne controle voert een overkoepelende evaluatie uit om te verifiëren of we het beleidskader M&O effectief naleven.

Het M&O-beleid is sterk afhankelijk van een gedegen frauderisicoanalyse, omdat de effectiviteit van het beleid grotendeels berust op het inzicht in specifieke risico's die voortkomen uit de frauderisicoanalyse. Het M&O-beleid voorziet in de bredere context, terwijl de frauderisicoanalyse specifieke risico's op fraude binnen deze context identificeert en aanpakt. Beide documenten fungeren als praktisch handelingsperspectief om resultaten te boeken in de preventie en detectie van fraude binnen de gemeente.
Het M&O beleid is één van de drie pijlers binnen de rechtmatigheidsverantwoording en moet om deze reden vastgesteld worden in de raad. Met de accountant is afgesproken dat het beleidskader begin 2024 met terugwerkende kracht wordt vastgesteld.
De frauderisicoanalyse is 19 december 2023 goedgekeurd door het college. Het doel van de frauderisicoanalyse is om het college te voorzien van gedetailleerde informatie over potentiële risico's op fraude binnen de verschillende processen en activiteiten van de gemeente. De analyse hoeft niet vastgesteld te worden door de raad. De frauderisicoanalyse heeft een meer operationele focus. Het biedt gedetailleerde informatie aan het college over specifieke risico's en maatregelen om fraude te voorkomen.

In het beleidsstuk M&O wordt gedetailleerd ingegaan op verschillende aspecten met betrekking tot M&O gebruik. Hierbij worden de definitie van M&O gebruik, de doelstellingen van het beleid en de bijbehorende rollen en verantwoordelijkheden besproken. Er wordt specifieke aandacht besteed aan het risicobeleid omtrent M&O gebruik. Het beleidskader omvat een systematische risicobeoordeling voor alle processen die vatbaar zijn voor misbruik en oneigenlijk gebruik. Deze beoordeling is een cruciale stap om potentiële risico's te identificeren en te evalueren die zich kunnen voordoen gedurende verschillende gemeentelijke processen.
De gemeente onderneemt zowel preventieve als reactieve maatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Preventief wordt heldere regelgeving toegepast, waaronder wetgeving, verordeningen, beleidsregels en richtlijnen. Zowel voor als na het verstrekken van gegevens door derden vinden controles plaats. Deze integrale benadering van preventie en controle draagt bij aan het waarborgen van de juistheid en volledigheid van verstrekte gegevens en versterkt het M&O-beleid van de gemeente. Toelichting op deze benadering is vastgelegd in het beleidskader.

Beoogd effect
Het belangrijkste effect van het vaststellen van het beleid M&O gebruik door de raad is het waarborgen van transparantie, verantwoording en legitimiteit van het beleid. Door dit beleid formeel goed te keuren, geeft de raad een duidelijk signaal van haar betrokkenheid bij het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen.
Daarnaast is het M&O beleid een integraal onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording doordat het een raamwerk biedt voor naleving van wettelijke vereisten. Het versterkt de positie van de gemeente als een betrouwbare en verantwoordelijke overheidsinstantie en zorgt ervoor dat de gemeente in overeenstemming handelt met de geldende wet- en regelgeving. Aan het einde van het jaar moet het college verantwoording afleggen over het M&O criterium tijdens de rechtmatigheidsverantwoording.

Argumenten
1.1 Het vaststellen van het beleid stelt de raad in staat om haar rol in de rechtmatigheidsverantwoording effectief te vervullen.
De raad is verantwoordelijk voor het houden van toezicht op de rechtmatigheid van het handelen van de gemeente. Het beleidsdocument draagt bij aan deze verantwoording. Het vaststellen van het beleid door de raad zorgt voor een wettelijke toetsing en goedkeuring, wat van essentieel belang is voor de rechtmatigheid van de genomen maatregelen. Het voldoen aan wettelijke vereisten is een fundamenteel aspect van rechtmatigheidsverantwoording.

1.2 Het vaststellen van het beleid is essentieel voor de uitvoering van interne controles.
Het vastgestelde beleid dient als basis voor de (verbijzonderde) interne controle. Het geeft de interne controleurs de nodige richtlijnen en normen om te beoordelen of de gemeente rechtmatig handelt en mogelijke risico's beheert.

1.3 Het vaststellen van het beleid draagt bij aan financiële integriteit van de gemeente.
Het vaststellen van het beleid door de raad biedt een gestructureerde aanpak om financiële risico's te beheersen, met name die welke verband houden met misbruik en oneigenlijk gebruik. Dit draagt bij aan de bescherming van publieke gelden tegen ongeoorloofde handelingen.

1.4 Met het opstellen van het beleid wordt tegemoet gekomen aan de aanbeveling van de commissie BBV.
Deze commissie heeft geadviseerd om een overkoepelend beleidskader voor M&O gebruik op te stellen. Door gehoor te geven aan deze aanbeveling en het beleidskader op te stellen toont de gemeente haar inzet voor het proactief aanpakken van potentiële risico's en het versterken van haar controlemechanismen.

Kanttekeningen

1.1 Een eenmaal vastgesteld beleidskader kan enigszins inflexibel zijn in het omgaan met snel veranderende omstandigheden.

Als er nieuwe uitdagingen of ontwikkelingen optreden die niet zijn voorzien zijn, kan het proces van aanpassing traag zijn. Veranderde wet- en regelgeving en nieuwe risico's kunnen zorgdragen voor voortdurende noodzaak tot aanpassing en actualisering van het beleid. Het goedkeuringsproces mag niet worden beschouwd als een eenmalige gebeurtenis, maar eerder als een stap in een doorlopend proces van zorgvuldige rechtmatigheidsverantwoording en -borging binnen de gemeente.

1.2 Een eenmaal vastgesteld beleidskader vereist actieve inzet voor een integere en rechtmatige werkomgeving.

Het goedkeuren van het beleid door de raad is een belangrijke stap in het waarborgen van integriteit en rechtmatigheid binnen de gemeente. Echter, het is essentieel om te erkennen dat het vaststellen van beleid alleen niet voldoende is om misbruik volledig uit te sluiten. Het effectief implementeren en handhaven van het beleid vereist voortdurende inspanningen op het gebied van bewustwording, training en monitoring. Regelmatige evaluaties en aanpassingen van het beleid zijn ook noodzakelijk om in te spelen op veranderende omstandigheden en nieuwe risico's. Het is van belang dat de raad zich bewust is van deze dynamiek en zich actief inzet voor een integere en rechtmatige werkomgeving binnen de gemeente.

Financiën

n.v.t.

Communicatie

Het beleid is in een AO/IC werkgroep van de BLNP behandeld, deze werkgroep bestond uit diverse functies (waaronder de verbijzonderde interne controle, concern control en consulent financiën) van de samenwerkende gemeenten. Het concept is voorgelegd aan de kerngroep financiën BLNP en door hen geaccordeerd.
Het beleidskader wordt in de eerstvolgende (22-1-2024) auditcommissie ingebracht ter bespreking alvorens het in de raad wordt vastgesteld.

Vervolg

De verbijzonderde interne controle voert een integrale beoordeling uit om te verifiëren of het beleid adequaat wordt beheerst. De resultaten van deze evaluatie worden gedeeld met de accountant en dragen bij aan het verantwoorden van de rechtmatigheid. De accountant zal een herbeoordeling uitvoeren en hierover rapporteren.

Bijlagen

I. Beleidskader Misbruik en Oneigenlijk gebruik

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,

de secretaris,	de burgemeester,
de heer drs. J.G. de Jager	de heer mr. drs. G.D. Renkema

RAADSBESLUIT

Nummer: 2023-094

De raad van de gemeente Nijkerk;

gelezen het collegevoorstel van 19 december 2023;

b e s l u i t :

Het beleidskader Misbruik en Oneigenlijk gebruik voor gemeente Nijkerk vast te stellen (met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2023)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Nijkerk d.d. 29 februari 2024,

de griffier, de voorzitter,

mevrouw A.G. VERHOEF-FRANKEN de heer mr. drs. G.D. RENKEMA